NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII. V sredo 19. kimovca (septembra) 1849. *List 38.*

Imenitno oznanílo
zastran živinozdravilske in kovaške šole v Ljubljani

Krajnska kmetijska družba je z dovoljenjem visociga ministerstva napravila v Ljubljani živinozdravilsko in kovaško šolo, v kteri se bo poduk konje podkovati in v potrebi tudi živino zdraviti v domačim slovenskim jeziku dajal.

Ta poduk bo terpel polléta za tiste, ki se bojo samó podkovanja kónj učili, — eno šolsko léto (tó je 10 mescov) pa za tiste, ki se bojo zraven tega tudi učili, v potrébi bolno živino ozdravljati.

Kér pa kónj nihče dobro podkovati ni v stanu, kteri si ni potrebne vednosti v natanjčnim poduku zdravih in bolnih kopít pridobil, — kér imamo na Krajnskim silno silno malo dobrih in učenih kovaških mojstrov, — kér mojster-skaza z neumnim podkovanjem konju večkrat takó škodje, de ni za nobéno rabo več, — kér so v druzih deželah že davnej postave, de mora vsak kovač v kovaški šoli si potrebni poduk pridobiti, brez kteriga ne more mojster postati in mojsterskih pravíc si pridobiti, — sta visoka c. k. ministra kmetijstva in rokodelstva 14. dan veliciga serpana t. l. sklenila: de tudi na Krajnskim od 1. maliga serpana 1851 ne bo nihče več zamogel kovaški mojster postati, ki ni polléta v Ljubljansko kovaško šolo hodil in ki se ne bo s tukaj ali v kaki drugi enaki šoli pridobljenimi spričbami (Zeugnisse) skazal, de se je podkovanja kónj dobro naučil. Pa že zdej se ima pri podeljenju kovaškiga mojsterstva na to gledati: de se le takim kovačam mojsterske pravíce podelé, ki so si na kaki kovaški šoli, postavim v Gradcu, ali na Dunaji i. t. d. potrebne vednosti pridobili.

Ta postava je za našo deželo neizrečeno dobrotljiva, in vsak, ki ima kakšniga konjiča, bo vesel, de bojo sčasama povsod izučeni kovaški mojstri na deželi, kterim se bodo môgli brez vsiga strahú konji s zdravimi in bolnimi kopiti podkovati dajati.

Umetno in pravo podkovanje kónj terja več vednosti, kakor le navadno ročnost, de zna kdo s železam v caker hoditi; k dobrimu podkovanju konj je potreba notranje dele kopíta in noge v zdravim in bolnim stanu natanjko poznati — k ti znanosti je pa natanjčniga poduka v taki šoli potreba, kjer se tudi konji podkovajo.

Taka šola se bo začela tudi v Ljubljani *ob novim* létu 1850.

Kmetijska družba je dobila v ta poduk, konje umetno podkovati, iz Štajarskiga učeniga in krog in krog dobro znaniga mojstra, kteri po svojim rokodelstvu kovač, se je v Dunajski in Graški šoli takó dobro podkovanja konj in živinozdravilstva izučil, de je povsod za posebno dobriga mojstra spoznan in poterjen bil. Gosp. Pavel Skale mu je imé. On bo učenik v kovačnici, zraven tega pa tudi pomočnik (assistent) učenikama Drju. Struppitu in Drju. Bleiweisu v živinozdravilski šoli, v ktero bo gotovo veliko učencov iz Krajnskiga, slovenskiga Štajarskiga, Koroškiga, Goriškiga, Istrijanskiga in morebiti tudi iz Horvaškiga prišlo.

Stanovanje in živež si poskerbeti, ne bo učencam težko stalo, zató kér bojo na Poljanah že po niski ceni ta kratki čas stanovanje in hrano dobiti zamôgli.

Kdaj ob novim létu se bo šola začela, in kaj in kakó se bo učílo, se bo še posebno razglasilo.

Nekaj od kmetijstva na Laškim.
Našim kmetovavcam, posebno na Dolenskim, v prevdark.

Pretečeni mesec so častiti gosp. Vertovc peljali mene in gosp. Dr. Struppita nekoliko po Goriškim in Laškim. Prišli smo čez Videm noter do Ogleja, nekdanjiga silno velikiga in imenitniga slovanskiga mesta, ki je zdej popolnama furlanska vas z 91 revnimi hišami.

Moj namen ni žalostnih občutkov popisati, ki so nas obšli, ko smo na podertíne slavniga mesta stopili, ktero je bilo nekdaj drugi Rim imenovano, — tudi veseliga popotovanja skozi mnoge kraje v takó preserčno ljubi družini, in prijaznosti, s ktero so nas popotnike naši prijatli povsod sprejemali, si nisim namenil popisati, — vse to nam bo vsikdar globoko v sercu zapisano ostalo! Moj namen je le povedati: kaj smo v kmetijstvu v teh krajih vidili, in kaj bi se dalo tudi pri nas posnemati, posebno na Dolenskim.

„Kar je na Laškim, to ne veljá za naše kraje“ — nam zna kdo odgovoriti — „vsaka dežela ima po svoji zemlji, po svojim obnebji, in po svojih šegah tudi svoje kmetijstvo in svoje navade.“ Vse to tudi mi dobro vémo, in nikdar nam ne bo na misel prišlo, Laško kmetijstvo, kakoršno je, našim deželam priporočevati. Na Laškim, kjer smo mi popotovali, ne vidiš po deželi skorej nobeniga sadniga drevesa, razun murb, — murb pa je na tavžente in tavžente, kamor pogledaš. Gojzdov ni na ravnim nič; torej tudi derv skorej nič; kakšin germiček, turšične stebla in enaka baža jim služijo za kurjavo. Senožét, detélje in druge živinske klaje je le malo viditi. Živina je večidel slaba — tedaj tudi gnojá malo; rodovitna zemlja pa ga ne potrebuje veliko. Na več krajih je zemlja zlo pešena, in kakor se je vidilo, je tudi slabo gnojéna — in vender kaj mislite: s čem je obsajena?

Kar so očí dosegle, se ni vidilo nič druziga, kakor njive s turšico obsajene; na obéh straneh njiv pa po celi dolgosti stojé po versti murbne drevesa.

Kjer je kraj za vinorejo, so speljane terte po navadni Laški visoki réji od drevesa do drevesa na konje, verhe ali véje, de kakor v vencih od drevesa do drevesa visijo.

Kér je po celim polji ena njiva popolnama enaka drugi, popotnik misli, de se vseskozi po edinim vertu pelje. Dolga versta murbnih dreves, po tem turšica na njivi kacih 4 — 5 sežnjev široki, po tem spet versta murbnih drevés, potem spet turšica in tako naprej.

Iz tega se vidi, de poglavitno polétno kmetijstvo na Laškim je eno léto za drugim: reja tèrt, turšice in murb.

Kaj se znamo mi iz tega učiti?

1) V vinoreji ne moremo Lahov posnemati, kodar pri nas nista zemlja in kraj za tó; to vsak sam vé. Tudi njih visoke reje ne bomo priporočevali, kér so nam gosp. Vertovc v svoji neprecenljivi „Vinoreji“ tako očitno dokazali, de visoka vinoreja veliko menj veljá od niske ali pritlične. „Hočeš — pravijo naš mojster vinoréje — dobriga žlahniga vina pridelovati, iši ga pri tléh; pritlična réja ti ga bo dajala.“

2) V sajenji turšiče naj nam pa bojo Lahi v izgled. Veči del njih poljá je poléti s turšico obsejan. Lahi sicer druziga nič ne poznajo, kakor dan na dan svojo polento. Mi bi sicer ne bili zadovoljni s samo polento, torej tudi nikdar toliko turšice ne bomo sadili, kakor Lahi. Vender nikdar ne smémo pozabiti, de turšica nar več zda med vsim žitam: naj se turšična moka ali turšično lubje (slama) porabi. Turšice naj se tedej povsod veliko sadí, zató kjer tudi v bolj merzlih krajih dobro rodí, če je zemlja dobra, ji pridno gnojiš, in je pregoste ne sadiš. Gosp. Vertovc so nam povedali, de ni skorej boljšiga kruha, kakor je turšično-reženi, ako 2 tretjíni turšične moke zmešaš z eno tretjíno režene. Turšični žganci so tudi dobri. — Sajenje turšice na Laškim eno léto za drugim na enakim mestu nam na dalje očitno kaže, de nam ni treba njiv za turšico vsako léto premenovati. — Murbne drevesa, po obéh krajih njive postavljene, tudi s svojo senco ne škodjejo turšici, kér bi bili Lahi gotovo že davnej to šego opustili, ko bi bila škoda očitna. Tudi mi nismo nikjer take škode vidili.

3) V réji murb, ki je tako obširna na Laškim in ktera Laham vsako léto na milijone dobička v židoreji prinése, bi bilo pràv, de bi, posebno na Dolenskim, Lahe pràv pridno posnemati in po njivah veliko murb v lepih verstah zasajevati začeli. Zakaj bi se Dolenci pràv pridno ne poprijeli reje murb in žide? Premožniši posestniki naj bi v več krajih špogali veliko židnih gosenc ali sviloprejk; menj premožni, če se nočejo ali nemorejo s sviloprejkami pečati, naj pa gleštajo pràv pridno murbne drevesa, kterih listje bojo potem vsako léto lahko prodajali.

Naši Dolenci, kteri se dosihmal mémo Gorencam tako malo s kupčijo in rokodelstvam pečajo, bi si gotovo z murbno in židorejo veliko dobička naklonili, če bi se le hotli pràv pridno te rečí poprijeti!

Krajnska kmetijska družba je unidan sklenila, vsako léto menj premožnim in pridnim kmetam deset tavžent murbnih drevés in 1 funt murbniga semena brez plačila podariti, in tudi za židne mešičke ali kokone je v Ljubljani pot znajdla, kamor se bo sirovi pridelk lahko prodajal. Tudi natanjčni podúk: kakó z rejo murbnih dreves in židnih gosenc ravnati — je po Novícah že v létu 1843 v spisku, ki so ga pràv po domače častiti gosp. fajmošter Salokar zložili, na znanje dala. Več ni v stanu storiti. Bog daj, de bi se njenih dobrih namenov kmetovavci pridno poprijeli v svoj lastni in veliki dobiček!

Vrednik.

Častitim komisíjam

za nove sodniške in politiške vradnike na Koroškim in Krajnskim.

Presvitli Cesar so zagotovili narodnost vsim narodam, in gosp. minister Bach je v slavnim zlatiga denarja vrednim pismu na vse deželne poglavarje razločno rekel, de se imajo deržavni služabniki povsod in v vsim po vstavnih postavah in napravah ravnati. Mi smo gotovo prepričani, de gosp. minister hoče, de njegov ukaz ne ostane mertva čerka na popirji, ampak de se v djanji spelje in takó občno blagostanje vterdi.

Ve, slavne komisije! imate zdej imenitno nalogo, nove vradnike visokimu ministerstvu nasvetovati. De boste brez enostranosti umne, pridne in poštene možé nasvetovale, ki so že v cesarski službi bili, ali ki bojo vnovič v te službe stopili, — to smémo od Vaše poštenosti na vsako vižo pričakovati.

Ali dan današnji mora po vstavnih postavah vsaki vradnik na Slovenskim, ki bo imel z ljudstvam opraviti, še eno važno lastnost imeti, brez ktere po postavah ne more vradnik na Slovenskim biti — in ta lastnost je popolnama znanstvo slovenskiga jezika!

Slovensko ljudstvo že vé iz Cesarjevih beséd, de se ima njegov jezik tudi v kancelije vpeljati, in bo izpolnjenje Cesarjeviga dogotovíla tudi terjalo, kakor mu gré. Nikdar tedej tega pri nasvetovanji novih vradnikov ne pozabíte, de ne boste potem izvoljenih v nepotrebne težave pripravili. Terjajte zdej od vsaciga, ki za službo na Slovenskim prosi, de gotovo skaže in spriča, de zna popolnama slovenski jezik, to je, jezik tistiga naroda, s kterim bo imel z besedo in s pisanjem opraviti. Boljši je, de se zamerite zdej kakimu prošniku, kterimu se zamore kakšna druga služba dati, kakor de se pregrešite zoper vstavne pravíce, ktere so Cesar ljudstvam dali, in kterih spoštovanje je gosp. minister Bach vsim deržavnim služabnikam takó gorko na serce položil.

Resnične so besede „Slovenije,“ de razpís sodniške komisíje za koroško in krajnsko kronovino v Celjovških novícah: „Die Bewerber haben ihre Sprachkenntnisse anzuführen“ vse Slovence, ki so ga brali, je globoko ranil, kér sploh beseda „anführen“ nič druziga ne terja, kakor de naj vsak prošnik pové, ktere jezike de zná. Znano pa je, de marsikteri misli slovensko znati, če le kacih 20 besedí slabo izgovarjati zná. Po ti poti, če bo komisija le „anführen“ terjala, se je bati, de ne bo sama od marsikteriga prošnika „angeführt“ — in tega vender ne želí slavna komisíja. Resnično dokazati in spričati: to naj se terja zdej od vsaciga prošnika.

Vémo sicer, de je dosihmal, žali Bog! le malo vradnikov pri nas, ki gladko po slovensko pisati znajo, in nespametno bi bilo terjati, de bi po tacih žalostnih okoljšinah, ki so dosihmal domorodni jezik zatirale, že zdej vsi vradniki ročno slovensko pisali. Ali slovensko dobro govoriti mora saj vsaki znati, ki bo imel z ljudstvam opraviti, — zraven tega pa terdno voljo imeti, se berž tudi pisanja navaditi. S pravo, dobro voljo ni nič nemogoče; prava terdna volja pa se bo povsod obudila, če se po volji ministrovi že vikši vradniki vstavnih naprav zvesto deržé in ojstro na to gledajo, de se tudi nižji vradniki po vstavnih postavah ravnajo.

Po ti poti se bo vesela zadovoljnost povsod pokazala in zaupanje do vladarstva bo od dné do dné terdniši postalo. Narodske pravíce pa — verjemíte nam — niso kakšna kaj bodi reč, in tudi mi Slovenci jih terjamo.

Iz Štajarskiga.

(Očitna poskušnja v šoli Ulimski in v Podčetertku; — nekaj od petja, od šol na Slovenskim sploh, in mnogih druzih narodskih rečí).

Ljubeznjive Novíce! zopet se prederznem vam eno šolsko jagodo poslati. Morebiti porečete: Je že práv; pa kaj, ki zmirej le od šole godeš.“ Pa ne zamerite, ako vam oznanim, kar ne morem sam v pretesnim sercu nositi. Meni se zdi, de je dobra šola nar potrebnejši reč za izobraženje naroda; in naj se v šoli še toliko trudimo, vender še zmirej veliko poljá neobdelaniga ostane. Šole dobre, vse dobro; slabih šol pa boljši, de bi ne bilo. Dobra šolo je lep, velik vert krasnih cvetlic, ki toliko gostejši in lepši cveté, in toliko žlahnejši duhté, kolikor boljši obdelan je vert. —

Pa de naravnost povem: 3. kimovca dopoldne smo očitno poskušnjo Ulimskih šolarjev obhajali. — Po s. maši z blagoslovam, pri kteri so šolarji péli, so visokovredni gosp. Franc Vindič, Kocjanski tehant — ž njimi nekaj drugih duhovnov in precej staršev — našo učilnico obiskali.

Potem, ko smo jih po stari slovenski šegi „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ lepo pozdravili, in ko smo odmolili, sta učenca: Jože Velína in Tone Bovha, sledečo govorico tako lepo in ginljivo govorila, de nam je globoko v serce segla:

Govorica.

Veselo je gledati vertne cvetlíce,
Če pridni vertnar za nje lépo skerbí,
Pod cvetjem šibijo se žlahne glavíce
In njihovo serce prijetno diší.

Vert tudi je šola Ulimske mladosti,
Enaki cvetlicam učenci smo mí;
Nedolžni cvetimo na polji včenosti,
Dokler so učeniki — vertnarji skerbní.

Vertnarji potrebjo škodljive rastljíne,
De lepši cvetlíce poganjajo cvet;
De čistosti zarja učencam ne zgine,
Učeniki jim morajo serce oplet'.

Vertnarji poskrijejo šíbke cvetlíce,
Kér sever in burja vijeta rep;
Učeniki pa varjejo mlade dušíce,
De jih ne vlovi hudobija v precep.

In kakor vertnarji cvetlice škrofijo,
Kér zevajo rev'ce po kapli dežjá;
Tak tudi iskreni učeniki pojijo
'S studenca življenja učencov duhá.

Kako bi, včeniki! vaš trud vam plačali?
Kér smo le sirote — nič nimamo mí! —
Hvaležniga serca vam bomo podali
Lep venčik: »Bog lonaj!« na njemu bliší.

Vse navke pa hočemo v sercu hraniti,
Živeti po njih — do pokopa svojgá;
In kakor čebelice pridni sloviti, —
Za svoje učenike moliti Bogá.

Oh Njih, gospod tehant! in vse pričijoče
Gospode častite! polubimo mí;
Ponižno Jim damo 'z ljubezni uroče
En venčik, — in milost naj 'z njega cvetí!

Tud' Njim, gospod fajmošter! damo cvetlico,
Ljubezen na veke! je njeno imé;
Ki toljko skerbijo za vsako ovčico,
De se ne zgubi, de je volk ne pojé.

In kaj bi Cesarju presvitlimu dalí
V zahvalo? ki toljko skerbijo za nas!
Hvaležno Jim bomo serce darovali,
V ljubezni prepevali »Živjo!« — na glas.

(Dalje sledí.)

Nove slovenske knjige.

Pridnost slovenskih rodoljubov je od dné do dné bolj očitna. Za omíko našiga ljudstva skerbni možjé pišejo pridno nove bukve, in če bomo v ti méri, kakor smo začéli, vsako léto napredovali, bo število dobrih slovenskih knjig kmalo veliko. Danes z veseljem oznanimo dvoje, ki ste ravno zdej v Ljubljani na svitlo prišle. Oboje ste šolam namenjene, torej jih priporočimo posebno vsim tistim, kterim je po njih stanu dolžnost naložena, za vpeljanje novih dobrih knjig v šole skerbeti. Naj jih preberó — in po tem storé, kar je práv in potreba.

Perva knjižica, pri gosp. Blazniku práv lično in posebno v podobah krasno natisnjena, se imenuje: „*Naravoslovje* ali *fizika*“, ktero je po domače zložil in s podobami na 4 tabljah razjasnil dobro znani gosp. K. Robida, učenik naravoslovja v Celjovcu. S posebnim veseljem smo sprejeli to knjigo, ki je tega obsežka perva slovenska, od ktere bomo drugikrat kaj več govorili. Za šole je vsa pripravna.

Druga knjižica, pri gospé R. Egerjevi tudi lepo natisnjena, je:

„*Mali Blaže v pervi šoli, kako se hitro brati učí.*“ Ta knjižica, od ktere je že bilo v „Novícah“ govorjenje, je po naročilu visoko častitiga Lavantinskiga knezo-škofa zložil pridni šolski učenik v Celji, gosp. Krajnc. Te bukvice, skozi in skozi za perve male šole po vsim Slovenskim pripravne, naj bi se že prihodnje léto povsod v začetno šolo vpeljale.

Šolski vodji in učeniki! obóje bukve ste vam po vrednosti priporočene.

Novičar iz Ljubljane.

Pretečena nedelja — 16. dan tega mesca — je bila eden nar imenitniših dni za Ljubljano in celo Krajnsko deželo: vožnja po železnici se je, in sicer z veliko častjó začela, in Dunajsko mesto — sercé avstrijanskiga cesarstva — z vsimi kraji, ki vmes ležé, in z vsimi, kamor za Dunajem železnica pélje, je v bližno sosedstvo stopila s Krajnsko deželo. Zares! nov čas se je začel ta dan za nas. Zató je pa tudi cela Ljubljana na nogah bila, in od bližnih in daljnih straní je privrelo toliko ljudí skupej, de jih morebiti še nikdar toliko v Ljubljani ni bilo. Le nekaj smo milo pogreševali — namreč presvitliga Cesarja, kterih je bolehnost zaderžala, de niso môgli Sami priti, in kterih se je že vse veselilo. Namest Sebe so poslali Cesar gosp. nadvojvoda Albrehta, kteri je bil v Ljubljani, kakor po celi poti kodar se je peljal, kot namestnik Cesarjev, z veliko čaštjó sprejet. Dva hlapóna „Ljubljana“ in „Triglav“ imenovana sta pridirjala perva v Ljubljanski kolodvor z nadvojvodam Albrehtam, ministram Brukam, in z mnozimi povabljenimi gosti iz Dunaja, Gradca, Marburga in Celja, ki so bili od zbrane množice z velikim veseljem in glasnim klicam „živijo“ sprejeti. Tem gostam je prisedlo v Celji 50 Ljubljančanov, ktere je gosp. grof Hohenwart, c. k. dvorni svetovavec in namestnik našiga deželniga poglavarja, ki se zavoljo bolehnosti ni mogel na pot podati, svitlimu Nadvojvodu v Celje naproti peljal, Cesarjeviga namestnika častno sprejet. Kmalo po pêtih so se pripeljali med gromenjem topov in petjem vsih zvonov s krasno okinčanim hlapónam v krasno okinčani kolodvor, kjer je deželni poglavár, gosp. grof Welsersheimb, gosp. nadvojvoda pervi sprejel; po tem je stopil predsednik srenje, gosp. Gutman, z vsim odboram mestne srenje pred njega in ga je, kot namestnika presvitliga Cesarja spodobno nagovoril, se zahvalil za čast, ktera se je Ljubljanskimu mestu in celi Krajnski deželi z današnjo slovesnostjo zgodila in ga prosil, de naj presvitlimu Cesarju oznaniti blagovoli udanost vseskozi zvestih Krajncov. Nadvojvoda se je prijazno zahvalil za takó slavni sprejém in je obljubil, kakor od Cesarja poslani namestnik, Cesarju vse to povedati, kte-

rimu je poterjena zvestoba Krajnske dežele dobro znana, ki je z Ljubljanskim mestam vred žlahno kamnje v kroni avstrijanski (ein Juwel in der österreichischen Krone). — Po tem se je začélo blagoslovenje železnice, ktero so gosp. knezo-škof v sredi veliko duhovnov opravili. Po dokončanim opravilu se je peljalo vse v mesto in zdej so se vse tiste veselice začele, ktere smo že v poslednjim listu na tanjko popisali, — in ktere so skorej do druziga jutra terpele. — V pondeljik zjutrej ob pol osmih so se peljali nadvojvoda z ministram Brukam in mnozimi gospodi na Dunaj nazaj — nekaj jih je pa še le ob pol desetih odrinilo. — Takó je bil slovesni dan v vedni spomín pričete železnice praznovan, ktera bo za popotnike, za kupčijo in kmetijo, za obertnost in rokodelstvo velika dobrota. Fabrika popirja in olja v Vevčah je na velikih shrambah (magacinih) v Zalogu v okinčanih tréh napisih: „Kupčija, obertnost, kmetijstvo“ ta veliki pomén železnice pràv lepo pred očí postavila. De nekteri, ki poleg velicih cestá od vožnje živijo, po železnici v zgubo pridejo, je gotovo — tode to je v začetku pri vsaki novi napravi, dokler se ta zguba po drugi viži ne poravná. V nekterih létih je vsa ta zguba večidel pozabljena; in kdor je popred cele léta po cestah vozaril, se bo bolj pridno kmetije ali kakiga rokodelstva poprijel, ktera, če še tako pičla in slaba, na zadnje le vunder več veržeta, kakor vozništvo. — Ko se je unidan maršal Radecki po železnici iz Ljubljane, kjer je bil z veliko častjó sprejet, na Dunaj peljal, se je pri Zidanim mostu enmalo vstavil. Delavci so berž spodobno v versto stopili; Krajnci, Štajarci in Horvatje skupej na eno stran, Lahi pa z nekterimi drugimi na drugo stran. Ko pride Radecki do njih, je perva stran glasno „Živijo“ zavpila in Radecki stopi k njim in jih po slovensko nagovorí: „No, kako je kaj, moji otroci?“ Komu eden izmed njih na to odgovor da, seže Radecki v žêp in jim podarí 6 cekinov, rekoč: „Tù imate, de se enmalo pokrepčate.“ Delavci niso vedili, kaj de bi od veselja počeli, de je nar slavniši vojskovodja ž njimi in sicer v njih jeziku govoril, in de jim je 6 svitlih zlatov podaril! — Gosp. Cigale, ki je od ministra pravíce na Dunaj namesto rajnciga gosp. Mažgona k odboru za sostavo enoličniga pravniškiga besedivnika poklican, je namenjen, ta teden na Dunaj se podati. De je minister gosp. Cigaleta za namestnika rajnciga Mažgona v imenovanim delu izvolil, je velike hvale vredno, kér gosp. Cigale je vès mož za tó, in imá obé poglavitni lastnosti: on je učen slavenski jezikoin pravdoslovec. In taki možje morajo pri pravniških delih biti, de bo delo mojstre hvalilo. — Unidan smo brali poslovenjeno soseskino vravnavo, ki je iz Dunaja prišla. Še enkrat jo rečemo: če se postave ne bojo takó prestavljale, kakor smo v 23. in 24. listu „Novíc“ nasvetovali, ne bojo prestave svojiga naména nikakor doségle, ljudstvo jih ne bo razumélo. Skušnja nas vnovič sili, de moramo v imenovanih 2 listih dani svèt ponoviti. — Pogostamo slišimo govoriti, de bojo presvitli Cesar v 14 dnéh z Radeckigam, Jelačičem in več druzimi gospodi skozi Ljubljano v Terst šli. — Začetek šol je 2. kozoperska.

Novičar iz mnogih krajev.

Kér se je 6. dan tega mesca tudi Petrovaradinska terdnjava podala, je na Ogerskim še sam Komorn, ki se noče podvreči. Komoranska terdnjava, ktera krog in krog z velikama vodama obdana, dosihmal še nikdar ni bila premagana in se zató „devica“ med terdnjavami imenuje, bo dala na vsako vižo naši armadi še veliko opraviti. Z lakoto jo prisiliti, bo dolgo časa terpélo, ker po nekterih oznanilih je puntarska armada za celo léto s živežem preskerbljena in kér bi se kakih 75000 móž potrebovalo, de bi terdnjavo krog in krog takó zapèrli, de bi nobena truma ne mogla iz nje planiti, si živeža iskat. Z bombami terdnjavo razdjati in takó va-njo planiti, bo pa veliciga prelivanja kervi prizadjalo, kér ima po nekterih oznanilih puntarske armada zdej blizo 25000 móž, 500 topov, smodnika na cente in vse druge priprave dovelj. Vunder se sliši, de naša slavna armada, ktera je že toliko junaških del dopernesla, jo hoče s silo orožja napasti in takó puntu konec storiti. Ravno zdej so na Dunaji vsi nar imenitniši vojskovodji zbrani, ki se posvetujejo v ti reči. Ravno ti možjé v družbi ministrov se posvetujejo zdej tudi zastran prihodnje vlade na Ogerskim. Samí Cesar so pri tem posvetovanji pričijoči, kér je to ena nar imenitniših zadev Ogerske dežele, v kteri ji toliko strank nasproti stojí. — Ena nar imenitniših prigodb, od ktere se zdej nar več govorí, je pismo predsednika francozke republike na francozkiga oberstarja Neya v Rimu, v kterim se čez vladarstvo kardinalov pritoži, de preveč na staro kopito vlečejo, in de francozka armada ni zató Papežu pomagala, de bi se pravična svoboda zatirala. Predsednik terja od Rimske vlade 4 rečí: splošno prizanešenje Rimcam, deželske gosposke, vpeljanje Napoljonovih postavnih bukev, in svobodno vladarstvo. Ne vèmo: kakó se bo ta zmešana štrena zmotala; to pa je gotovo, de je predsednik republike ne le Rimsko vladarstvo, ampak tudi sebe s tem v veliko zadrego pripravil. — Prihod slavniga Radeckiga na Dunaj, kamor je z banam Jelačičam 13. dan t. m. prišel, je bil neizrečeno slovesen. — Tudi v Zagrebu so bana Jelačiča z veliko častjó in velikim veseljem sprejeli. — Na Dunaji je dobil Jelačíč od domoljubih gospá krasen sčit (Schild), ki je vès iz srebra in neizrečeno lepo ízdelan od Dunajskiga zlatarja. Samo srebro vaga 258 lotov. — Cesar so ukazali, de naj se v spomín slavne obseje Beneškiga mesta nektere ondašnje terdnjave prekerstijo po imenih slavnih generalov. Terdnjava Marghera naj se prihodnjič imenuje Haynau, — terdnjava Rizzardi naj se imenuje Thurn, — terdnjava Manin pa Gorckovski. — Ogerski general Görgey ne stanuje v Gradcu, ampak v Celjovcu. — Perva kmetijska šola po novi napravi se je na Avstrijanskim na veliki kmetíi Kricendorf začela, začetek je bil slovesno obhajan.

Narodna pesem na Cesarja
v 4 avstrijanskih jezikih.

Gosp. Mate Magdic, c. k. vojaški vradnik v Sluinski vojaški granici, je zložil narodno Cesarsko pesem v 4 jezikih in jo v ličnim kamnotisu na svitlo dal. Svojim radovednim bravcam damo perve verste te izvirne pesmi za pokušnjo, ki se po navadni viži pôje:

Mnoge léta, viele Jahre,
Molti anni, »az isten eltese!«
Živio! Lebe! Viva! Eljen!
Cesar, Kaiser, Király, Re!
U občinskom, in Gemeinschaft,
In commune, Közönség:
Zapevajmo, singen wir ja,
Cantiamo — »Az isten éltese«!

Današnjimu listu je pridjan 34. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*